

Zc
2497

PK. 112
31.

V, 738.

MEMORIAM
 VIRI
 AMPLISSIMI AC PRUDENTISSIMI
 IOANNIS FRIDERICI
 KRUMBHARI
 SENATORIS CIVITATIS LIPSIENSIS
 CENTVRIONIS VRBANI
 ET MERCATORIS PRIMARI

A. D. XV. AVGVSTI A. C. CIOIOCLXIV.

REBVS HVMANIS EXEMTI
 COMMENDAT

R E C T O R
 VNIVERSITATIS LITERARVM
 LIPSIENSIS.

LIPSIAE
 EX OFFICINA BREITKOPFFIA.

Sp. D. Junius.

MEMORIAM
VIRI
AMPLISSIMI AC PRAEVALENTISSIMI
IOANNIS FRIDERICI
KRVMBHARII

SENATORIS CIVITATIS LIPSIENTIS
CETTORONIS VRBANI
ET MERCATORIS PRIMUM

RECTOR
UNIVERSITATIS LIPSIENSIS

In Ciuitate ea, quae mercaturae fama allegerit quondam fugientes e Bohemiae finibus literas, iisque commodius multis et magnis rebus, iucundiusque domicilium praebeat, quam quocunque alio in loco habeant, in qua denique, vt ille in Campania dixit esse *Bacchi Cererisque certamen*, sic recte dicas esse *Certamen Musarum et Mercurii*: in ea igitur honestum est literis, sua, hoc est, laudis praemia, non modo his impertire, qui artibus doctis bene tractandis collegerint opes ingenii, per quas docte liberales esse in alios, ornare Ciuitatem suam literarum possint, sed etiam his, qui, mercatura perite, laboriose ac diligenter, honeste, feliciter denique exercenda, diuitias comparauerint, quae prosint suis, possint seruire iuuantis multis, ornandaeque Vrbi et Patriae communi. Ex quo genere nuper fuit IO. FRIDERICVS KRUMBHARIVS, Senator Ordinis Amplissimi, Mercator autem e primariis, planeque ad normam CICERONIS, ad quam dirigi mercaturae faciendae modum voluit, vt honesta esset, et iure posset laudari.

Neque enim CICERO illam asperam et abhorrentem ab humanitate, verbisque magis quam rebus speciosam sapientiam probauit, quae mercaturam e republica vitaeque humana tolli vel-

let, vt matrem vel nutricem vitorum, quae LYCVRGI ratio fuit, probata PLVTARCHO, haud paullo maioribus iudicibus, PLATONI, ARISTOTELI et POLYBIO improbata. Etenim lenitati Platonicae et Aristoteleae adfuetus, sapientiam non modo magnas et feueras, fed etiam humanitatis memores fententias loqui voluit. Et est in illis plerumque plus vanitatis superbae, decipientis aures verbis fonoris, in his plus veritatis modeftae, iuuantis animum falubritate rerum. Neceffitas profecto ipfa non modo innocentem pronunciat mercaturam, fed etiam honeftam. Eam autem neceffitatem cum multis aliis PLATO, etiam in ea republica, (*de Rep. II. p. 371.*) agnofcit, quae magis ad philofophiae fubtilitatem, quam ad vitae popularitatem accommodata exiftimatur. Nec vero difcidium a natura habet mercatura cum honeftate, iuftitia, temperantia, nec neceffario ex fe gignit vitia, aut, fi tamen gignit, fua propria culpa gignit, nec denique fola vitia, fed etiam materiam luculentam dat virtuti, in qua fe multis modis, cum magna laude fua et vtilitate aliena, exerceat, et parat reipublicae et praefidia fecuritatis tuendae, et copias ornandae.

Cupiditas humana per inftitam prauitatem fertur illa quidem ad vitia, fed non velut cum delectu quodam vnus generis, cuius materia et opportunitate fublata, vel tollatur vel coërceatur ipfa. Ruit etiam in contraria, vtque res fe et occasio dederit, ita vel ad profufionem vel auaritiam incumbit, vere Proteus, et omnium formarum monftrum. Itaque nifi diuinæ fapientiae et auxilii coeleftis viribus frangatur et in ordinem redigatur, fruftra ab vna parte obftruere coneris; nam ab mille aliis erumpet: fruftra vnus vitii materiam detraxeris; aliam alius vitii quaeret, et nimis cito reperiet: denique non oppreffa iacebit, fed latebris fallacibus abfconfa fpeculabitur tempora fua, quibus liberius euagetur. Ac fortaffe reipublicae profuerit interdum, cupiditatis impetum alio

alio conuertere, vbi minori cum incommodo publico, certe pro tempore, infaniam, materia ei, velut igni, subtrahenda: ad virtutem, non dicamus vniuersam, sed qua parte opposita est vitiofae cupiditati, nihil profuerit. Quod praecclare demonstrat in reprehensione Laconicae ab LYCVRGO disciplinae ARISTOTELES, *Polit. II, 9.* docetque, ab ademptis intemperantiae, magnificentiae, auaritiae, per conuictum communem et proscriptam mercaturam, alimentis, et necessitate abstinentiae, alia vitia esse inducta, etiam intolerabiliora.

Virtuti profecto nulla necessitas bene consulit, citiusque irritat vitiosam cupiditatem, quam debilitat aut coërcet. Nam liberam se virtus et velut ingenuam censet: nec ex parte curari vult, sed vniuersa. Itaque non utitur libenter magistris Politicis, qui raro vniuersam salutem hominum virtutemque amplectuntur consiliis et institutis suis, sed in partium earum veluti visco adhaerescunt, quas, quacunquē de causa, maxime adamauerunt. In quo ipso rectissime LYCVRGI aduersus voluptatem et luxuriam leges reprehendit PLATO, *de Legibus, I. p. 635.* et libro secundo latius; quod, dum fortitudinem eam, quae in molestiis a paupertate, ab labore, a dolore tolerandis cernitur, institutis suis curaret, neglexisset alteram, quae est in voluptatis illecebris vincendis ac spernendis. Atqui haec est etiam maior et illustrior fortitudo; quod in illa fortitudine adfuetudo patiendi plurimum valet, in hac nihil admodum, acioresque sunt morsus a voluptatis dulcedine, quam ab molestiarum acerbitate. Sed ille rem militarem amplexus vnam, dum fortitudini consulit ei, quae cum illa maxime esset coniuncta, alteram deseruit ac destituit.

Nec huius virtutis vnus immemorem disciplinam Lycurgus sanxit, sed etiam aliarum, inprimis liberalitatis et beneficentiae, cuius facultatem praestant copiae, ab mercatura aliisque artibus quae-

stusis ortae, quas omnes pariter ademit suis. Quid autem est, beneficentiam tollere, nisi partem virtutis humanissimam et iucundissimam, immo ipsius humanitatis partem abscindere. Nam ut sitis commendat potum, sic inopiae sensus quicquid acceperis, et nullum aliud exquisitius condimentum bonorum habet natura rerum, quam ab amore et misericordia praebentium: nec liberalior est voluptas animi, quam quae beneficiis largiendis venit. Quod enim existimet quis, ut est apud XENOPHONTEM, de *Rep. Laced.* p. 682. gloriosius esse, per corporis laborem benefacere, quam sumtu faciendo et erogando; quod in illo animi, in hoc copiarum opus sit: id ipsum speciosius est verbis quam re, ut cetera, quae ibi pro tota illa ratione dicuntur, omnia. Nam facultas benefaciendi per impensas, est illa quidem a diuitiis et copiis, sed beneficia ipsa et impensae sunt animi, non copiarum. Et difficilius homines per arcae suae copias benefacere, quam per animi consilium et corporis laborem, quis ita expers est usus communis, ut nesciat?

Quod si pars humanitatis est, quae est profecto permagna, sensum habere munditiae, elegantiae, pulchritudinis, eam appetere in aedificando, in vestiendo, in toto reliquo vitae cultu, eaque transit ab sensibus ad animum, ad sermones et actiones omnes; eam sane propemodum omnem cum copiis illis abegisse legislatorem in promptu est. Non eloquentia ibi ulla, non poetica, velut in media barbarie, nihil vsquam, nec publice, nec priuatim, ab artificio vlllo visendum; nihil, quod allicere externos, quod retinere possent; nihil propemodum, quod non abalienaret, quod non fugaret, quicumque sensus fati humanos attulissent.

Et in copiis illis LYCVRGO improbatis et repudiatis magno praesidio ad res gerendas priuatam fuisse Spartam, et res ipsa docet, et praeclare demonstrat vir πολιτικώτατος, POLYBIUS VI, 47. s. Nam bellis impliciti Spartani, primum necessario, defendendae ad-

uer-

uerfus Perfas libertatis cauffa, deinde auiditate imperii, pecuniariis caruere copiis, quibus non minus bella geruntur, quam armis et hominum vi, eamque ob cauffam coacti funt ad indignitates omnes descendere: aſentari Perfis, antea hoſtibus, iisque prodere Graciam turpi pace, tantum vt pecunias ab iis acciperent; faeuiria vt in exactionibus bellicis inter externos, etiam, ad quos belli nulla pars pertineret. Et nos alio loco, perſpicue, vt opinamur, demonſtrauimus, in mercatura, vt in ceteris artibus quaeftuofis, eſſe *λεγειν* quandam, et munus, quod reipublicae praefteretur vſu et fructu, dum praefteri videatur ſingulis.

Sed haec mercatura quomodo exerceatur, multum refert, auctore CICERONE, ſi honeſtatem naturalem retinere velit. Non vult eam eſſe tenuem, ne quaefticulis minutis appetendis fordes trahat, ſed magnam et copioſam, multa multis locis apportantem et multis ſine vanitate impertientem, vt liberalius lucretur, nec neceſſe habeat aut minuta lucra fordide venari, aut ad quaefum fraude contendere; vt porro multis, et dum exercetur, proſit, emendo, vendendo, et lucri copia, vnde redundare aliquid poſſit ad beneficentiam, ad vſus publicos, et neceſſarios ſecuritatis, et liberales decoris, in aedificando colendisque agris, hortis, ſimilibusque. Atque etiam ſatiabilem eſſe mercaturam vult CICERO, hoc eſt, quae aliquando, quaeftu contenta vel exſatiata, redeat in portum otii honeſti, atque hoc ipſo ſe honeſtam et liberalem probet. Nam illiberalitatis inexhauſta fitis eſt.

Sed ad hanc veluti legem ſapientiae Virum ampliffimum, de quo nunc dicimus, exercuiſſe mercaturam, in promptu eſt. Nam primum genus mercium tractauit eiusmodi, quod manuum artificio cenferetur, elaborareturque intra patriae fines: poſt, cum inde rem feciſſet, nec minus diligentia, parſimonia, ad aliud genus adiecit animum, in quo maioribus copiis res gereretur, vendendis

operibus sericis et holofericis, quae ipse instituit copiose texere officinis suis. Quod genus cum aliis de causis, ut est, ita censetur honestissimum ac liberalissimum, tum quod est ad pascendam tenuem plebeculam accommodatissimum. Et ille vere pascebat, nec faciebat id, quod interdum fieri in tali genere aiunt, ut quaestum sibi vberiores redderet operis tenuissima mercede habendis. Sed qua fama, fide, integritate, mercaturam fecerit, nullum certius documentum est, quam quod in ordinem Amplissimum est cooptatus. Denique cum eo successu fecisset, qui solet esse, cum tali modo res geritur, etiam finem sibi statuit quaerendi. Nam annis pluribus ante vitae finem, primum filium maiorem adsciuit socium; mox ipse reliquit negotium, et vtrique filio permisit. Ex quo tempore ille totus vacauit et cura rerum publicarum, et exercitationibus pietatis, quibus se ad futuram vitam adendam praepararet, praesertim cum et tempora incidissent molestissima iis, qui reipublicae procuracionem sustinerent, et coepisset subinde admoneri fragilitatis humanae et discessus ab rebus humanis faciendi, per sensus fortiores imbecillitatis fenilis. Sed ut magis Viri virtutes et causae earum appareant, age totius vitae cursum persequemur.

Eius initium habuit Schleizae in Variscis, die prima et vicefima Decembris a. MDCXCIV. a parentibus honestis. Nam pater fuit HENRICVS, qui tum ibi in aula Comitis rationibus rei culinae praecerat, post Blankenhaynae, quod est oppidum Comitum Hatzfeldiorum in Thuringia, Consulares honores cepit, habuitque in eo munere successorem filium HENRICVM FRIDERICVM. Ab hoc parente susceptus est e DOROTHEA SCHOTTIA, habuitque praeter maiorem illum fratrem, et alterum, qui in hac nostra vrbe et ipse mercaturam fecit, et sororem IOANNAM DOROTHEAM, quae nupsit HENRICO GOTTLIEB BLEIDNERO, in Fisco Ducis Vinariensis exactori: ex quibus vnum fratrem minorem superstitem habuit, sed ad breuissimum tempus: quippe sexto decimo post eius mortem die apoplexia ablatum.

Pue-

Puerum magna cura et diligentia aluere parentes, nec modo domi suae, in schola oppidana, erudiendum curarunt iis, quae communiter discuntur ab omnibus, ad religionis et vitae communis usus necessarios, sed, quamquam non destinatum studiis doctrinae, tamen adolescentem miserunt Geram, ut ibi in Gymnasio publico disceret literas et artes, quibus ingenia ad humanitatem formantur. Et sic conformatus et excultus demum missus est in hanc urbem ad discendas mercaturae faciendae rationes; quarum cognoscendarum facultas ei summa dabatur, cum traditus esset in hanc disciplinam CHRISTIANO HENRICO ET CHRISTOPHORO GEORGIO, WINKLERIS, qui magnam et copiosissimam mercaturam faciebant. Apud hos septem annos didicit, deinde etiam ad annum usque secundum et vicesimum meruit.

Hoc ipso anno coepit adlicere animum ad mercaturam suo nomine faciendam, vendendis operibus artis Phrygiae, quae in finibus nostris magna cum elegantia et exquisita pulchritudine confici curassent. In quo multum etiam adiuuabatur ab uxore, quam sibi paulo post adscuerat sociam vitae et laborum. Erat enim in ea et exquisitum talium operum iudicium, et cura negotii gerendi prope virilis. Sed ab hoc genere mercaturae transtulit se ad maius et copiosius, instituitque anno quadragesimo in hac urbe, ut ante diximus, officinam texendis sericis et holosericis telis: quarum ita probabatur elegantia, ut copiosissime diuenderentur, alliciente emtores etiam Domini aequitate et fide.

Quae res cum ceteris virtutibus ad eum conuertit oculos primum Collegii mercatorii, deinde etiam Senatus. Itaque septem annis post, ab illo praepositus est rebus communibus curandis; ab hoc, ante hos decem annos, coopratu est Senator: cui honori etiam Centurionatus Urbicus paulo post accessit. In his muneribus quanta fide versatus sit, non necesse est dicere, cum constet inter omnes.

primis fides eius eluxit proximo bello calamitosissimo, per cuius omnem decursum ille nullum periculum, nullas molestias, quae tum magna vi ingruerant in eos, qui rei Ciuitatis publicae praecessent, nullas ergo defugit, sed magna constantia in statione sua permansit, et vexationes omnes pro Ciuitate pertulit.

In hac autem tam laboriosa, ad extremum etiam aerumnosa vita, tamen, praeter successus rei gerendae, multa etiam alia laetissima habuit, praesertim e coniugiis, quae ei multis partibus felicissima contigere. Primum duxit a. MDCCXXIV. d. XVIII. *Iulii* SOPHIAM MARGARETHAM, IO. CHRISTIANI LENTSCHII, Magistri restiariorum, filiam maiorem, nulla alia, quam virtutis et ingenii dote commendatam. Sed id coniugium non modo ea, qua ante diximus, causa, supra dotatissima felix fuit, verum etiam numero proles et felicitate liberorum, quos superstites reliquit: nec aliud habuit triste, quam quod maior pars proles vitalis non fuit. Nam peperit illa decies, sex filios, et totidem filias: IOANN. FRIDERICVM, d. VIII. *Maii* a. MDCCXXV. DOROTH. SOPHIAM, d. XXVI. *Aug.* anno post: IO. HENRICVM, d. II. *Maii* a. MDCCXXVIII. IO. GOTHELF, d. XXI. *Dec.* a. MDCCXXXVIII. SOPHIAM MARGARETHAM, d. V. *Octobr.* a. MDCCXXXII. CHRIST. HENRICVM, d. XXI. *Mart.* a. MDCCXXXIV. IO. CAROLVM d. XXIV. *Iun.* a. MDCCXXXV. IO. GOTLIEB ET ROSIN. DOROTHEAM VNO partu, d. III. *Sept.* a. MDCCXXXVI. IOANNAM GVILIELMIAM, d. XXVIII. *Aug.* a. MDCCXXXVII. iterum eodem partu filias geminas IO. CHRISTIANAM ET MARIANAM ROSINAM. d. XXX. *Mart.* a. MDCCXL. Vltimo partu, d. IV. *Dec.* a. MDCCXLI. filiam enixa est, sed in vtero mortuam: quod triste signum matris aegrotantis fuit. Et illa ab eo partu statim ex inflammatione interna grauius laborare coepit, quae ei mortem paucis diebus post, d. X. *Dec.* attulit, magno cum luctu liberorum, et graui moerore mariti,

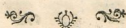
qui

qui eius amore, fide, diligentiaque felici rei familiaris adminiftranda-
 dae carendum sibi magno etiam cum incommodo suo videbat.

Ex illo toto numero prolis quamquam tantum tres superfites
 habuit, tamen in his etiam abunde ei materia fuauitatis et laetitiae
 contigit: primum e filia SOPHIA MARGARETHA, quam, omnibus do-
 tibus ingenii et corporis ornatam, feliciffime collocauit IO. CHRIST.
 RICHTERO, Mercatori primario, et Procenturioni vrmano: deinde
 ex vtroque filio, IO. FRID. et IOANNE CAROLO, quos fua difciplina
 ad mercaturam cum laude faciendam inftitutos, et itineribus per Ger-
 maniam et Batauos faciendis excultos, fuffecit sibi ipfe in negotiatio-
 ne ab fe coepta, et per tot annos feliciter adminiftrata, vt ante dixi-
 mus, profpiciens ipfe animo futuram vtriusque, fimillimam fuae, fe-
 licitatem in re gerenda.

Sed amiffa prima vxore, cum res domeftica non videretur ferre
 viduitatem, adiunxit tandem, anno quarto post, animum ad alte-
 rum matrimonium, duxitque CHRISTIANAM DOROTHEAM,
 filiam CAROL. FRID. MENSERI, Senatoris aedilitij, e KVMSTHO-
 FIA: nec id minus felix caritate mutua, etiam fecunditate fuit. Nam
 ex ea duos tulit filios, FRIDERICVM CHRISTIANVM, d. XIII. *Sept.* a.
 MDCCXLVI. et LVDOVICVM GOTLIEB, d. IV. *Sept.* a. MDCCCLVI.
 vtrumque patri superfitem: quos et ipfos parenti fimillimos fore vir-
 tute, fortuna, fperamus. Sed hanc quoque Coniugem amiffit, d. II.
Maii a. MDCCCLXI. tanto maiore cum incommodo et dolore fuo,
 quo magis eius cura et auxilio indigere coeperat corpus, aetate,
 laboribus, moleftiisque bellicis adfectum et fractum.

Nam fub finem anni proxime fuperioris, pedes inuaferat imbe-
 cillitas, quae etiam vsum eorum in incefſu impediret non parum. Sed
 ille moleftias vincere adfuetus inductione et constantia animi, ni-
 hilominus functus erat muneribus, quae fufteinebat, omnibus. Et for-
 taſſe viciffet etiam illam imbecillitatem per reliquias roboris priſtini:

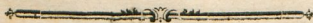

at noua et grauior plaga illa animi, ab morte Vxoris carae, cum accessisset; tum vero labare periculosius corpus coepit. Nam imbecillitas tum pedum, tum totius corporis ita aucta est, vt domi se tenere, et negotiis publicis abstinere cogeret. Reuocare vires, et fulcire corpus labefactum omni ratione tentabant Medici clarissimi, LVDOVICVS et SEILERVS; videbanturque profecisse aliquid, tum aliis balneis calidis, tum aquis Lauchstadinis, a quarum vsu meliuscule se habebat: cum paullo post res rediit ad superiorem imbecillitatem, ad quam accessit mox linguae difficultas sermonisque: ad extremum, principio mensis Augusti proxime superioris, tanta debilitas eum oppressit, vt progredi, nisi sustentatus ab aliis, non posset, et corpus ita prostratum committere lectulo cogetur.

Adesse finem vitae sentiebat. Itaque totus conuersus est ad vitae alterius curam et cogitationem: in qua adiuuabatur alloquiis crebris et efficacibus M. IO. GOTFR. KOERNERI, Viri Reuerendi, e cuius etiam manibus viaticum corporis et sanguinis I. C. pie et religiose accepit. Ita corroboratus animo, tranquille exspectauit aduentantem mortem, per quam ab illis molestiis, paucis diebus post, d. xv. Augusti, est liberatus, et ad coelestia gaudia translatus, magno sui desiderio suis, amicis, notis omnibus relicto.

Erat enim in eo ingenium placidum, animus lenis, benignus: nihil vanitatis, nihil arrogantiae: omnia honestate, probitate, concordiae studio moderata. Itaque suis erat indulgentia, benignitate, carus, omnibus facilitate, obsequio, aequitate, gratus.

Has igitur tales, tam ad caritatem et beneuolentiam aptas et efficaces virtutes, imitamini, *Ciues Carissimi*, vt et viui amore Vestrorum omnium perfrui, mortui autem ornari possitis iudiciis ac desiderijs bonorum, quae sunt *ἐντάφια καλλίστα*, ornatus funebri pulcherrimus, immo, in quibus funus ipsum splendidissimum. P. P. Dom. I. p. Trin. A. C. CIO ID CCLXV.

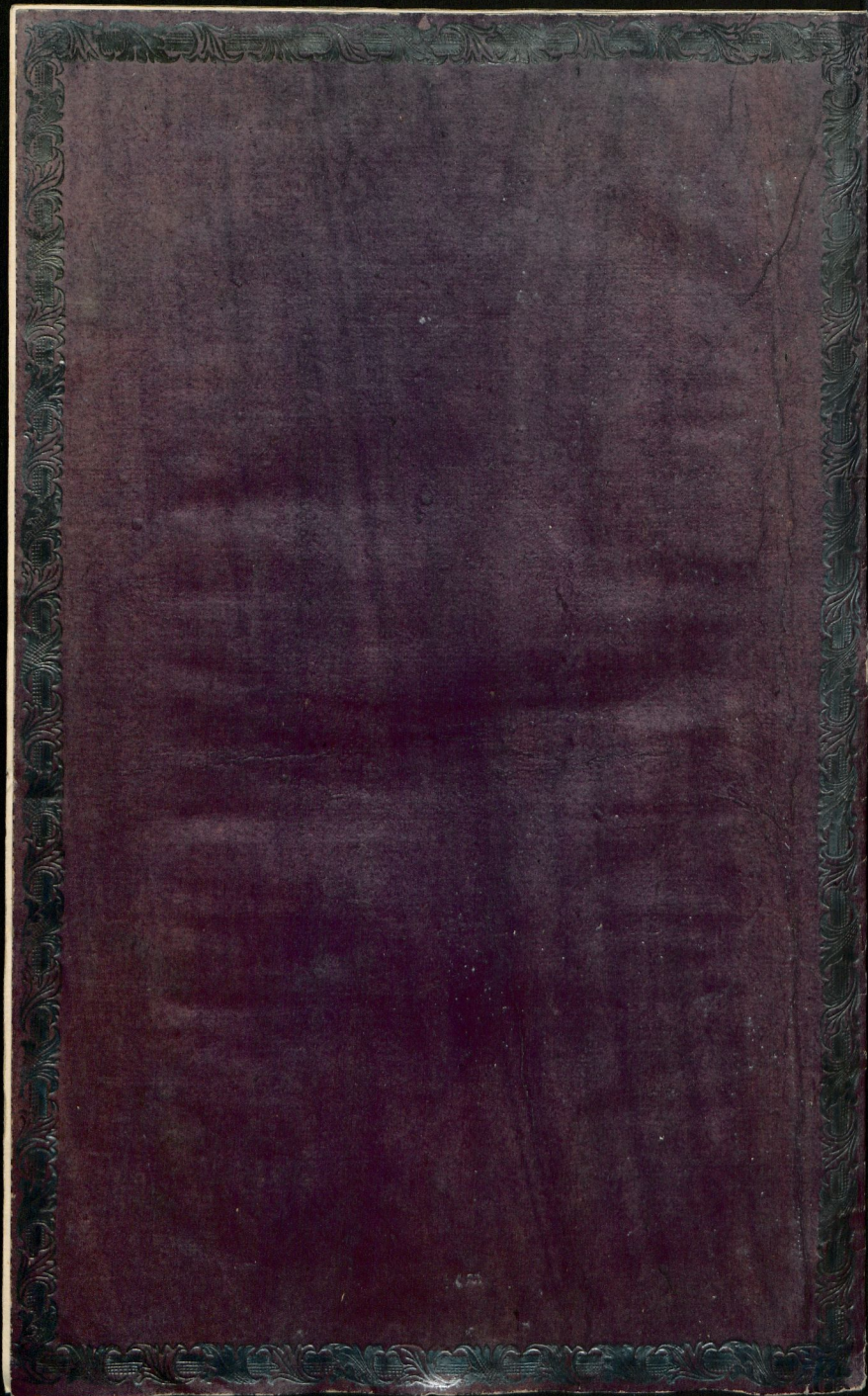
Zc 2497 FK.

VD18

MC

Fr. 112
31.

V, 798.

MEMORIAM
 VIRI
 AMPLISSIMI AC PRUDENTISSIMI
 IOANNIS FRIDERICI
 KRUMBHARI

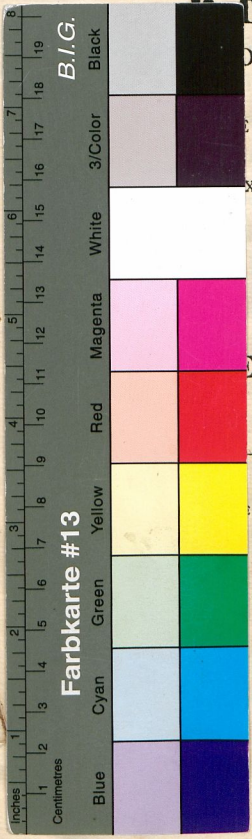
ORIS CIVITATIS LIPSIENSIS
 CENTVRIONIS VRBANI
 ET MERCATORIS PRIMARI

XV. AVGVSTI A. C. CIOIOCLXIV.

REBVS HVMANIS EXEMTI
 COMMENDAT

E C T O R
 RSITATIS LITERARVM
 LIPSIENSIS.

LIPSIAE
 EX OFFICINA BREITKOPFFIA.

Ed. D. Junius.